

Transferarea programului de formare și angajare al FSG în Europa de Est

Programul *Acceder*- România

În ultimii ani ai desfășurării Programului *Acceder* numeroase instituții și organizații s-au adresat Fundației Secretariado Gitano arătându-și interesul pentru cunoașterea în profunzime a programului, solicitând, în anumite cazuri, o formare specifică pentru a se pregăti și pentru a-l putea reproduce, dacă nu integral, atunci doar parțial, în alte țări europene. Vizitele numeroase de studiu efectuate pentru a cunoaște Programul au determinat ca filosofia generală a programului *Acceder* cât și metodologia specifică a acestuia să fie cât mai amplu răspândite în instituții din diferite țări europene.

În paginile următoare prezentăm un proiect concret de transferare într-o altă țară, respectiv în România.

De mai mulți ani FSG activează pentru ca Fondurile Structurale ale noii perioade de programare 2007-2013 să fie destinate îmbunătățirii condițiilor de viață ale populației rome/gitane, atât în Spania cât și în alte țări Europene, considerând că aceste fonduri sunt principalele instrumente financiare ale UE pentru reducerea diferențelor de dezvoltare între regiuni și Statele membre, contribuind astfel la atingerea obiectivului de coeziune economică, socială și teritorială.

În anul 2007 guvernul român a luat decizia de a realiza efectiv transferarea programului *Acceder* în opt dintre cele mai importante orașe din România, finanțând aceasta cu Fonduri Structurale. Această inițiativă de pionierat¹ presupune punerea la încercare a valorii de transferare- pe care se presupune că o are *Acceder*- într-un context foarte diferit de cel spaniol.

Acest nou context cuprinde o serie de elemente diferite care vor impune o adaptare a metodologiei de muncă: o piață de muncă având încă un slab țesut antreprenorial, o administrație publică înceată și foarte birocratizată, condiții de viață extrem de precare ale populației rome, nivele foarte ridicate de discriminare a acestei populații... Dar este vorba totodată și de un context în schimbare căruia recenta integrare a României în Uniunea Europeană îi oferă mari perspective de îmbunătățire a economiei sale și sperăm că și ale condițiilor de viață ale cetățenilor săi, inclusiv ale populației rome.

Obiectivul României, și în acest caz concret cea a Agenției Naționale pentru Romi (ANR), care este Organismul Intermediar al Programului, va fi aceea de a reuși ca Fondurile Structurale să folosească cu adevărat pentru a ajunge la populația romă și să poată răspunde nevoilor de muncă și economice ale acesteia. Agenția însăși va gestiona totodată alte patru proiecte ale Fondului Social European destinate incluziunii sociale a acestei populații, în domenii precum educația, proiecte ce vor complementa acțiunile de formare profesională și de acces pe piața muncii ale programului *Acceder*.

În momentul de față, pe fondul recentelor incidente petrecute în Italia și în urma răspunsului politic dat de către această țară prezenței populației rome provenind din România, este necesară sublinierea altor modele de intervenție și de dezvoltare a politicilor sociale destinate acestei populații, modele care s-au dovedit eficiente și care, în orice caz, contribuie la respectarea și promovarea drepturilor sociale și economice ale acestor persoane în conformitate cu proclamarea valorilor constitutive ale UE.

Pe această linie, FSG împreună cu Unitatea Administratoare a Fondului Social European din Spania au lansat în 2007 inițiativa de creare a Rețelei Europene de Incluziune Socială și Comunitatea Romă în cadrul Fondurilor Structurale (EURoma)², ce are drept obiectiv

¹ Pionieratul este dat de dimensiunea implementării „modelului *Acceder*” în 8 orașe din România și pentru faptul că este finanțat cu Fonduri Structurale. Prima experiență de transfer a programului *Acceder*, fiind în realitate, cea care are loc în orașul Sarajevo (Bosnia Herțegovina) unde proiectul a fost început în martie 2008, fiind finanțat de AECID.

² Mai multe informații pe: www.euromanet.eu

promovarea folosirii Fondurilor în favoarea incluziunii sociale a romilor/țiganilor. Exemple precum *Acceder* și transferarea sa în alte contexte în interiorul UE, cum este în cazul de față în România, pot contribui la consolidarea folosirii Fondurilor Structurale pentru dezvoltarea unor politici active de angajare destinate acestei populații. Să sperăm că va fi chiar așa.

Proiectul

După ce guvernul român a luat decizia de a prezenta această inițiativă la concursul public destinat accesării Fondurilor Structurale 2007-2013, ANR și FSG am început demersurile pentru elaborarea proiectului.

Prezentat unității Administratoare a Fondului Social European din România, a fost aprobat și semnat pe 16 aprilie 2008 cu denumirea „Împreună pe piața muncii”. În cele din urmă, pe 1 noiembrie s-a emis de către guvernul român și ordinul de începere a programului.

Pentru început, se va implementa pentru o perioadă de 2 ani (2008-2010) în 8 localități din România (câte una pentru fiecare regiune dintre regiunile numite euroregiuni). Pentru început localitățile propuse sunt următoarele: **București** (Regiunea București-Ilfov); **Călărași** (Regiunea Sud Muntenia); **Craiova** (Regiunea Sud-Est Oltenia); **Timișoara** (Regiunea Vest); **Cluj-Napoca** (Regiunea Nord-Vest); **Alba Iulia** (Regiunea Centru); **Piatra Neamț** (Regiunea Nord-Est); și **Brăila sau Galați** (Regiunea Sud-Est). În funcție de rezultatele proiectului în acești doi ani, există posibilitatea multiplicării acestuia în mult mai multe orașe, în perioada 2010-2013.

În acest scop, ANR a desemnat o Echipă de Conducere (compusă din trei persoane) care va fi consiliată de un Consultant Tehnic al FSG. În plus, mai este prevăzută angajarea unei Echipe Centrale în București (care va avea la început patru experți tehnici în formare și angajare și trei experți tehnici în administrare și gestiune) și opt Echipe Locale, câte una în fiecare localitate (cu cinci profesioniști, așa cum sunt Dispozitivele *Acceder* pe care le are FSG în Spania).

Proiectul are ca populație țintă populația de etnie romă, în special populația activă (cea care să poată munci), cu vârste cuprinse între 16 și 64 de ani, dar și tinerii cu vârste între 14 și 16 ani aflați în ultimii ani ai învățământului obligatoriu.

Se include în cadrul Programului Operativ Sectorial de Dezvoltare a Resurselor Umane (POS DRU) implementându-se în Axul Prioritar 6: Promovarea incluziunii sociale.

Obiectivele

Obiectivul general al proiectului este generarea bunăstării prin promovarea incluziunii sociale a populației rome pe piața muncii (6.770 de persoane) la nivelul întregii țări, oferind atât oportunități pentru participarea pe o piață modernă a muncii, flexibilă și incluzivă, cât și accesul la un loc de muncă fix și la beneficiile ce derivă din faptul de a fi angajat cu drepturi depline.

Are următoarele obiective specifice:

1. Desfășurarea unui program specific de intervenție având drept scop sporirea șanselor populației rome din România de a avea acces pe piața muncii, adaptând la contextul românesc modelul de intervenție pe piața muncii Acceder, implementat de FSG în perioada 2000-2006, în Spania.
 - Ajustând și adaptând modelul Acceder la realitatea și la problema angajării romilor/țiganilor din România pentru un număr estimat la 6.770 de persoane.
 - Realizând o urmărire și o evaluare continuă a implementării modelului Acceder în realitatea ocupațională a romilor/țiganilor pe piața românească de muncă, o piață de muncă încă prea puțin dinamică, dar cu un potențial important în viitorul apropiat.
2. Promovarea incluziunii sociale a populației rome/gitane pe piața muncii prin formarea profesională specifică și adaptată la cerințele pieței de muncă din România, atât pentru femei cât și pentru bărbați.
 - Prin activități de formare profesională adaptată cerințelor pieței de muncă pentru un număr de 1.070 de persoane.
 - Promovând accesul pe piața muncii în condiții de egalitate între bărbați și femei și integrarea pe piața muncii a unui număr de 800 de persoane.
 - Punând la dispoziție în mod constant servicii socio-ocupaționale și de orientare profesională cu scopul de a mări șansele accesului pe piața muncii.
3. Dezvoltarea unei strategii pentru mărirea șanselor de a participa în viitor pe piața de muncă a tinerilor romi/țigani între 14-16 ani, prin stimularea asistenței și prevenirii abandonului școlar.
 - Menținerea (și re-captarea) în cadrul sistemului educațional a minimului de persoane necesare pentru ca să poată intra pe piața muncii un număr de 800 de tineri romi/țigani din cele 8 orașe menționate.
4. Elaborarea a două rapoarte referitoare la progresul incluziunii sociale a romilor/țiganilor pe piața muncii print-o monitorizare sistematică, ținându-se cont de toți factorii care duc la șomaj în rândul romilor/țiganilor:
 - Discriminarea la angajare
 - Lipsa calificării profesionale
 - Slabă formare profesională
 - Discordanțe între nevoile de formare profesională a romilor/țiganilor și cele ale pieței de muncă.

Rolul FSG

Acordul semnat cu ANR stipulează următoarele funcții pe care Fundația Secretariado Gitano trebuie să le realizeze:

Cu caracter general, asistența, adaptarea transferarea și implementarea modelului Acceder la contextul românesc. Sarcinile specifice vor fi următoarele:

- Participarea și consultanța în procesul de selectare a personalului, atât al echipei Centrale, cât și al Dispozitivelor Locale.
- Formarea de personal prin vizite de studiu în Spania și de urmărire în România, transferarea de metodologii și traducerea de documente și instrumente cheie.
- Participarea în structura organică a proiectului și definirea acestuia, luând ca reper modelul Acceder atât în stabilirea organigramei, cât și în stabilirea funcțiilor personalului, a relațiilor de muncă, a evaluării performanței profesionale, etc.
- Sprijin și asistență în procesul de implementare a programului:
 - Metodologie și sprijin în acțiunile de promovare educativă și inserție pe piața muncii
 - Sprijin și consultanță în procedurile de gestionare economică, administrativă și de control (elaborarea unui ghid de gestiune, auditări, identificare a operațiilor...)
- Consultanță referitoare la caracteristicile sediilor și ale echipamentelor tehnice necesare pentru desfășurarea proiectului.
- Sprijin în elaborarea Rapoartelor referitoare la Rezultatele proiectului.
- Consultanță și sprijin pentru corecta justificare a cheltuielilor legate de proiect.

Pentru realizarea funcțiilor menționate vor fi necesare următoarele resurse umane:

- Un Reprezentant Permanent al FSG la București pe perioada cel puțin a primului an al proiectului. Această persoană va oferi consultanță în mod direct Echipei Centrale și Echipei Locale și, în mod special, Directorului/Directoarei proiectului.
- Echipa Centrală al FSG în Spania, care va fi contactul direct dintre ANR și FSG în Spania, va coordona acțiunile sale cu reprezentantul permanent al FSG la București și cu Directorul/Directoarea proiectului și care va acorda asistență tehnică atât din punct de vedere metodologic cât și din punctul de vedere al managementului și administrației.
- Diferiți profesioniști ai FSG care vor acorda sprijin în domenii specifice (formare profesională, orientare, prospectare a întreprinderilor, mediere interculturală, gestiune și administrația Fondurilor Structurale europene...) atât în Spania cât și în România.

Desfășurarea proiectului

Pentru desfășurarea proiectului s-a definit un proces care cuprinde următoarele 8 faze:

A 1^a FAZĂ: Cunoașterea contextului românesc de către FSG.

Înainte de începerea prezentului proiect era nevoie ca personalul FSG care va coordona și va fi implicat în proiect să cunoască și să înțeleagă contextul administrativ și socio-economic, organizarea și politicile educative și de formare și angajare din România, precum și condițiile de viață ale persoanelor române aflate în aceste contexte.

În acest sens, pe lângă alcătuirea unei ample documentări referitoare la aspectele menționate, s-a organizat și o sesiune de formare a echipei coordonatoare a FSG la Madrid în data de 6 iunie 2008, sesiune la care au participat doi experți: Fernando Villarreal și Nicolae Cuta.

A 2^a FAZĂ: Selectarea personalului FSG în România.

În februarie 2008 s-a deschis un proces de selectare internă având drept scop alegerea unei persoane din partea Fundației care să locuiască la București pentru a sprijini întregul proces de demarare și transferarea proiectului Acceder. În luna mai, după ce au fost audiate persoanele care se prezentaseră la interviu, Conducerea/Direcția a luat hotărârea de a desemna pentru această funcție și ca reprezentant permanent al FSG în România, pe Humberto Garcia, actualmente Director teritorial în Andaluzia.

De la acea dată, au început pregătirile în vederea stabilirii unei prezențe stabile în România. Cu prilejul celebrării unei Întâlniri al Rețelei Internaționale de Incluziune Socială și Comunitate Roma/Gitana (EURoma), în cadrul Fondurilor Structurale, organizată în zilele de 6 și 7 mai la București, a avut loc și prima rundă de întâlniri cu membrii ANR în scopul definirii acordului de colaborare și a participării FSG la proiect.

Prin semnarea acordului de colaborare, începând cu data de 19 august Fundația are un reprezentant permanent la București care, începând cu data de 1 septembrie, îndeplinește împreună cu ANR pregătirile pentru demararea proiectului.

A 3^a FAZĂ: Selecția personalului român

În cadrul acestor pregătiri se situează și pregătirea și lansarea proiectului de selecție a personalului atât al Echipei Centrale, cât și al Dispozitivelor Locale din cele 8 localități. Urmând un procedeu similar celui din Spania s-a realizat traducerea diferitelor instrumente necesare selecției.

Până în prezent (octombrie 2008) s-au realizat lansările ambelor procese și ne aflăm în faza preselecției celor mai bune curriculum vitae ale candidaților care s-au prezentat. În momentul în care se va da ordinul de începere, se va realiza selecția Echipei Centrale și, imediat după aceea, cea a Echipelor Locale. În selecția acestora din urmă, este prevăzută participarea ca membri ai Mesei și a unor membri ai Echipei Centrale.

A 4^a FAZĂ: Încadrarea metodologică a personalului român

După angajarea personalului, se va trece la încadrarea metodologică a acestuia, printr-o serie de sesiuni de formare. În acest sens s-au prevăzut următoarele:

O primă formare prealabilă în Spania, cu o durată de aproximativ o săptămână, în primul rând a Echipei Centrale și, ulterior, a celor opt Coordonatori ai Echipelor Locale. Această formare va consta într-o serie de sesiuni de încadrare și va avea diferite componente: una de transferare metodologică (atât din perspectivă tehnică cât și din perspectiva gestiunii), alta de reflecție și dezbateri, iar alta de planificare a demarării programului. La încheierea acestor sesiuni, se va avea un plan de lucru pentru tutorizarea continuă a programului.

Pentru ultimul trimestru al lui 2008 este prevăzută o a doua formare în România a tuturor membrilor Echipelor Locale, având o structură și o durată similare cu cele anterioare.

În final, va avea loc o a treia acțiune de formare, probabil în Spania, în cadrul căreia vor avea loc sesiuni de analiză, urmărire și evaluare a muncii realizate, în mod separat, cu fiecare dintre profilurile profesionale cuprinse în program (coordonare, orientare, prospectare și mediere). Această a treia acțiune este prevăzută a se realiza pe durata celui de-al doilea și al treilea trimestru al lui 2009.

A 5^a FAZĂ: Elaborarea și adaptarea instrumentelor și a materialelor

Pe lângă instrumentele și materialele care au fost adaptate și traduse în vederea selecției personalului tehnic, se adaptează și se traduc și altele necesare desfășurării proiectului (atât la nivel de intervenție cât și de gestiune).

Printre instrumentele cheie, în prezent s-a tradus Baza de Date Acceder, și de aceea în scurt timp va începe faza de revizuire și adaptare a acesteia la realitatea românească. Totodată este prevăzută traducerea Documentului Metodologic Acceder a cărui ultimă corectură în spaniolă tocmai s-a încheiat.

A 6^a FAZĂ: Căutarea și amenajarea sediilor

Paralel cu procesul de selecție s-a început luarea de contacte cu diferitele localități de intervenție, prin intermediul chiar al structurii ANR, pentru a se sonda asupra posibilităților de închiriere a unor sedii care să ofere condițiile cerute pentru o desfășurare corectă a programului. În același timp, se efectuează evaluări asupra diferitelor moduri de realizare a furnizărilor pentru obținerea unei mai mari și mai rapide dotări cu echipamente a tuturor sediilor

Prin aceasta se intenționează avansarea la maximum a acestor acțiuni de pregătire, astfel ca atunci când se va da ordinul oficial de demarare a proiectului, toți acești pași să fi fost parcurși.

A 7^a FAZĂ: Asistența demarării și urmărirea proiectului

Atât pentru demararea programului, cât și pentru urmărirea desfășurării acestuia sunt prevăzute procedee și instrumente concrete. Elaborarea unor analize ale contextului de intervenție, relația entităților pe care urmează a le contacta, sau planuri de lucru trimestriale pentru fiecare serviciu în parte sunt câteva exemple de sarcini ce trebuie realizate în timpul demarării proiectului.

În cadrul urmăririi se va elabora, de către ANR și FSG împreună, un plan de urmărire prevăzut cu un calendar de acțiuni și vizite. Această urmărire va include atât vizite de urmărire ale personalului român în Spania cât și ale personalului FSG-Spania în România.

A 8^a FAZĂ: Difuzare, Vizibilitate și alte aspecte

Difuzarea programului este un element important în vizibilitatea acestuia, atât pentru propria comunitate roma/gitana cât și pentru entitățile publice și private cu care va trebui să lucrăm. Faptul de a dispune de imprimare proprii, un logo, pliante, pagină web și adrese de e-mail operative sunt doar câteva dintre chestiunile relevante care sunt abordate în prezent în faza de demarare a proiectului.

Așteptările asupra bunei desfășurări a acestui proiect de transferare a programului spaniol Acceder sunt ridicate și sperăm că vor fi împlinite în ciuda complexităților presupuse de un asemenea tip de programe și de un context atât de diferit.

Belen Sanchez-Rubio (Aria Internațională a FSG. Coordonatoare de Angajări)
și Humberto Garcia (Reprezentant Permanent al FSG în România).